මෙත්තානන්ද

දිනමිණ. නොවැම්බර් 2. 1967.

ආගමික සටනේ පුරෝගාමියෙක්

ඇල්. එච්. මෙත්තානන්ද මහතා, ඊයේ කළුරිය කළ බව, 'දිනමිණ' සංවේගයෙන් වාර්තා කරයි.

නිදහස් ලංකාවේ, දේශපාලන ආගමික හා සාමාජික ජන ජීවිතය කෙරෙහි ලොකු බලපෑමක් ඇති කළ සිංහල බෞද්ධ ජන නායකයකු, දේශ ප්‍රේමියකු හා අධ්‍යාපනඥයකු වූ මෙත්තානන්ද මහතා, කළුරිය කළේ ඊයේ උදේ 10 ට පමණ කොළඹ මහ රෝහලේදීය.

මෙත්තානන්ද මහතා මිය ගියේ ඔහුගේ අක්මාව හරියාකාර ක්‍රියා නොකිරීම නිසාය. දොස්තරවරු කීප දෙනෙක්ම එම අසනීපයට ප්‍රතිකාර කළහ.

මෙත්තානන්ද මහතා මිය යන විට ඔහුගේ වයස අවුරුදු 73ක් විය. ඔහු ඉපදුනේ 1894 මැයි 19 වැනිදා අම්බලන්ගොඩදීය.

ස්වල්ප කලක සිට අසනීපගතියකින් සිටි මෙත්තානන්ද මහතාගේ තත්වය ඊයේ උදේ අටට පමණ අසාධ්‍ය විය.

ඔහුට පුතුන් තිදෙනෙක් සහ දියණියන් දෙදෙනෙක් සිටිති. මෙත්තානන්ද මහතාගේ මෘත දේහය ඊයේ සවස හැව්ලොක්ටවුන්හි සිය නිවෙසකරා ගෙන යනු ලැබීය.

ආදාහන උත්සවය පැවැත්විය යුතු දිනය ගැන පවුලේ අය ඊයේ සවස සාකච්ඡා කළහ. බෞද්ධ සමිති සමාගම් ආදිය එම උත්සවයට සහභාගිවියයුතු අන්දම ගැනද ඊයේ සාකච්ඡා කරනු ලැබීය.

මෙත්තානන්ද මහතාගේ ඉතා කිට්ටු හිත මිත්‍රයෙකු වූ ලංකා විශ්ව විද්‍යාලයේ වෛද්‍යඅංශයේ මහාචාර්ය වරයකු වූ දොස්තර කේ. ජයසූරිය මහතා උදේ සිට මෙත්තානන්ද මහතාගේ ඇඳ අසළටම වී සිටියේය

මෙරටට නිදහස ලැබීමෙන් පසු ජනතාව අතර විශේෂයෙන් සිංහල බෞද්ධ ජනතාව අතර මහත් ජාතික ප්‍රබෝධයක් ඇති කිරීමට ඒ මහතා පුරෝගාමීව කටයුතු කළේය.

බෞද්ධ දුෂ්කරතා පහව් ගියා

උපාධිධාරියකු වන මෙත්තානන්ද මහතා මෙරට හා බ්‍රිතානයේ අධ්‍යාපනය ලැබූ අතර 1932 සිට 1936 දක්වා කොළඹ ආනන්ද මහා විද්‍යාලයේ විද්‍යාලාධිපතිධුරයේ වැඩ බැලීමෙන් පසු නුවර ධර්මරාජ විද්‍යාලයේ ප්‍රධානාචාර්ය වරයා වශයෙන් පත් විය.

ඉන්පසු 1946 — නැවත ආනන්ද මහා විද්‍යාලයේ විද්‍යාලාධිපතිවරයා වශයෙන් ඒ මහතා පත් වූනි, 1955 ඔහු විශ්‍රාම යන තුරු එම විද්‍යාලයේ ප්‍රධානාචාර්ය වරයා වශයෙන් කට යුතු කළේය.

ආනන්ද මහා විද්‍යාලය හා ධර්මරාජ විද්‍යාලය අද ලබා තිබෙන උසස් තත්විය බොහෝ දුරට මෙත්තානන්ද මහතා ගේ පරිශ්‍රමයේ ප්‍රතිඵලයක් හෙයතුයි කිව හැකි. නුමුත් ඒ මහතාගේ සේවය එම පාසැල් දෙකට පමණක් සීමා නොවිනි. මෙරට බෞද්ධ අධ්‍යාපනය හා බෞද්ධ පාසැල් නගා සිටුවීම සඳහා ඒ මහතා මහත් සටනක් ගෙන ගියේය. බෞද්ධ අධ්‍යාපනය නගා සිටුවීමට තිබූ බාධාවන්ට හා හිරිහැරයන්ට විරුද්ධව ඔහු ගෙන ගිය සටන ඉතිහාසය යන තැරුම්ගෙන ගියේය. එම සටනේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එම බාධක බොහෝ දුරට මග හරවා ගැනීමට ඔහු සමත් විය.

ඒ සමගම සියළුම පාසැල් රජය යටතට ගැනීම සඳහා ඔහු මහත් උද්ඝෝෂණයක් ගෙන ගියේ අවුරුදු ගණනාවක්ම නිසිසේ ඔහු ගෙනගිය එම සටනේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පාසැල් රජය යටතට ගැනිනි.

1955 සිට ඔහු විශ්‍රාම ගිය පසු බෞද්ධ ජනතාව් වෙනුවෙන් ඔහු ගෙන ගිය සටන නවත්දැඩි කළේය. රජයේ තනතුරු දීමේදී මෙන්ම රජයේ රැකියාවල යෙදී සිටි බෞද්ධ නිලධාරීන්ට කරගෙන ගිය වෙනස්කම් වලට විරුද්ධව ඔහු මහත් සටනක් ගෙන ගියේය. මේ සම්බන්ධයෙන් ඔහු පුවත්පත්වලට ලිපි ලිවීමෙන් සෑහීමට පත් නොවූනි, ඔහු තම සටන මහ ජනයා අතරට ගෙන ගියේය. "කතෝලික ආක්‍රමනය" නිසා බෞද්ධයන්ට පීඩා විඳින්ට සිදුවී ඇතැයි ඔහු මුරගා කියන්ට විය.

මෙත්තානන්ද මහතා බෞද්ධ බලවේගයේ ආරම්භකයා ආරම්භකයා මෙන්ම එහි සභාපතිවරයාද විය - බෞද්ධයන්ගේ අයිතිවාසිකම් ලබා ගැනීම සඳහා බලවේගය මහත් සටනක් යෙදුනි - බෞද්ධයන්ගේ නැතිවීගිය අයිතිවාසිකම් ලබා ගැනීමටත් බෞද්ධයන් අතර මහත් ආන්දෝලනයක් ඇති කිරීමටත් බෞද්ධ බලවේගය සමත් විය.

මේ අතින් ඔහු ගෙන ගියසටන හේතුකොට ගෙන ඇතිවූ මහත් බෞද්ධ ප්‍රබෝධය නිසාරජයේ රැකියාවල් ලබා ගැනීමේදී බෞද්ධයන්ට මුහුණපෑමට තිබූ දුෂ්කරතා බොහෝ දුරට පහවී ගිය බව සාමාන්‍යපිළි ගැනීමයි.

බෞද්ධ කොමිෂන් වාර්තාවක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා භික්ෂූන් වහන්සේලා සංවිධානය කිරීමේදී ඔහු ප්‍රමුඛස්ථානය ගෙන ක්‍රියා කෙළේය. බෞද්ධ කොමිසමේ සහ බෞද්ධ උපදේශක කමිටුවේත් ඔහු සාමාජිකයෙකු විය. ඔහු අවසාන කාලයේ බෞද්ධ පෙරමුණ නැමැති පුවත්පතේ කතුවරයා වශයෙන් ක්‍රියා කළේය.

සිංහල භාෂාව ලංකාවේ එකම රාජ්‍ය භාෂාව කිරීම සඳහා 1955 සිට ඔහු මහත් සටනක් ගෙන ගියේය. ඊට පෙර සිටම ඉගැන්වීමේ මාධ්‍යය මව් බස විය යුතු බව ඔහු කියා සිටියේය. ඔහු දේශපාලඥයෙක් වශයෙන් හැඳින්වීමට නොහැකි වුවද, ඔහු තම [illegible] ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දේශපාලන පක්ෂ ප්‍රයෝජනයට ගත්තේය. [illegible] අනුව 1956 දී ඔහු ඇස්. ඩබ්. ආර්. ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතාට සහයෝගය දුනි ඉන්පසුව 1959 දී ධර්ම සමාජ පක්ෂය ආරම්භ කළ ඔහු එහි ලේකම්වරයා විය - 1960 මාර්තු මහා මැතිවරණයේ දී මෙම පක්ෂය පිලිප් ගුණවර්ධන මහතා විසින් මෙහෙයවන ලද මහජන එක්සත් පෙරමුණට සහයෝගය දුනි.

පසුගිය රජයම විසින් පත්කරන ලද පුවත් පත් කොමිෂම ඉදිරියේ ඔහු බෞද්ධයන්ට මුහුණ පෑමට සිදුවී ඇති හිරිහැර ගැන දීර්ඝ ලෙස කරුණු දැක්වූහ. නමුත් පුවත්පත් සම්පූර්ණයෙන්ම රජය යටතට ගැනීමට උත්සාහ කළ වෙලේදී ඔහු එයට විරුද්ධව නැගී සිටියේය.

තනතුරු බාර ගත්තේ නෑ

මෙවැනි ජාතික ප්‍රශ්න හැරෙන්ට බටහිර රට වලින් ආ [illegible] වෙමින් තිබූ යම්යම් සිරිත් විරිත් වලට විරුද්ධවද ඔහු සටන් කළේය - එවැනි සිරිත් විරිත් අන්ධානුකරණයෙන් අනුගමනය කරන්නන් හෙළා දැක්කේය.

ඔහුට තනතුරු ලබාදීමට සම්හරු ගත් උත්සාහයන් පසෙකට ඔහු පිටු දැක්කේය - හිටපු අගමැති වරයෙකු වූ ඇස්. ඩබ්ලිව්. ආර්. ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා ඔහුට තානාපති පදවියක් දුන් නමුත් මෙත්තානන්ද මහතා ප්‍රතික්ෂේප කළේය.

ඔහුගේ අවසානය දක්වා ඔහු ප්‍රතිපත්ති උදෙසා සටන ගෙනගියේය. - තම වාසිය සඳහා තිසිවිධ දේශපාලඥයන්ට ඔහු යොදවා ගත නොහැකි විය. එබැවින් ඔහු රෝගාතුර වී සිටින විට හෝ මියයන විට හෝ දේශපාලනඥයන් ඔහු [illegible]
ත වුණි.